

Vzpomínáme-li 6.4. 90. výročí narození universitního profesora Dr Františka Čády, je to především proto, že po leta učil českého učitele milovat dítě, především poznáváním jeho přirozeného vývoje. Byl to, mezi jinými právě prof. Čáda /6.4. 1865- 14.12.1918 v Praze/, kdo vnášel do naší školy nový, radostnější a svobodný ~~směry~~ vzduch, kdo usiloval o vskutku radostnou, činnorodou, demokratickou školu a její práci, bez všech předsudků a bojoval proti dřívějšímu otrockému zaměření výchovně-vzdělávací ~~praxe~~ činnosti v ní. Největší jeho zásluha byla v tom, že své úsilí budoval na důkladném předběžném studiu dítěte. Svými hlavními díly, "Pedagogický význam dětských kreseb" /1903, přeloženo též do ruštiny/, "Rozpravy z oboru psychologie žáka" /1918/ a již dřívější knihou "Hodnota pedopsychologie" /1902/ byl Čáda vlastním zakladatelem moderní české psychologie dítěte. Ačkoli zastával /hlavně z počátku/ stanovisko t.zv. "noetického probabilismu" /hlavně ve spisu "Noetická záhada u Herbarta a J.S.Milla" -1894/, že totiž naše poznání zůstává relativní a ne ní absolutní, je u něho na svou dobu nesporně pokrokový rys v tom, že naprosto nezemítal, že by člověk nemohl poznávat stále více a blížit se /postupem doby, se zdokonalováním lidských možností poznání i prostředků k němu/ poznání absolutní pravdy/i ve světě hmotném/. - Jako Ot. Kádner, Fr. Drtina a Fr. Krejčí patřil též Fr. Čáda/nejstarší mezi nimi/ mezi přední naše vědecké pracovníky, kteří se koncem XIX. a začátkem XX. stol. poctivě snažili budovati českou filosofii, psychologii a hlavně i pedagogiku a školu na vědeckých základech. Byl mezi předními přispěvateli časopisů dobré úrovně "Pedagogické rozhledy", "Česká mysl", "Naše doba" a j.- Jeho přednášky i tištěné práce získávaly oblibu pro svou kritičnost, přesnost a jasný sloh. I jako středoškolský profesor, i jako profesor Karlovy university /od 1905/ konal současně také záslužnou činnost osvětovou. Byl dobrým debatérem také na mezinárodních kongresech/zvláště výrazně se účastnil kongresu psychologů v Paříži 1900 a v Lipsku/ Generace českých učitelů i vědeckých pracovníků od Čády mnoho získaly, jak mezi mnoha jinými dosvědčovali na př. z řad učitelů Jos. Tůma, Jos. Úlehla, Jos. Kožíšek, Ida Jarníková, Jar. Sedlák, Karel Žitný a mnozí další... /Pro časopis "Komenský" - 1.4.1955/